

॥ ४२ ॥ ४३ ॥ ४४ ॥ ४५ ॥ ४६ ॥ ४७ ॥ ४८ ॥ ४९ ॥ ५० ॥ ५१ ॥ ५२ ॥ ५३ ॥ ५४ ॥ ५५ ॥ ५६ ॥ ५७ ॥ ५८ ॥ ५९ ॥ ६० ॥ ६१ ॥ ६२ ॥ ६३ ॥ ६४ ॥ ६५ ॥ ६६ ॥

असमंजोभयाद्वोरात्ततो न स्नातुमर्हसि ॥ पौराणां वचनं श्रुत्वा घोरं नृपतिस्तमः ॥ ४२ ॥ मुहूर्तं विमना भूत्वा सचिवा निदमब्रवीत् ॥ असमंजाः पुरादद्य सुतो मे विप्रवास्यतां ॥ ४३ ॥ यदिवो मत्प्रियं कार्यमेतच्छीघ्रं विधीयतां ॥ एवमुक्तानरेन्द्रेण सचिवास्ते नराधिप ॥ ४४ ॥ यथोक्तं त्वरिताश्चक्रुर्यथाज्ञापितवान्नृपः ॥ एतत्ते सर्वमाख्यातं यथा पुत्रो महांसना ॥ ४५ ॥ पौराणां हितकामेन सगरेण विवासितः ॥ अंशुमांस्तु महेश्वासो यदुक्तः सगरेण हि ॥ तत्ते सर्वं प्रवक्ष्यामि कीर्त्यमानं निबोध मे ॥ ४६ ॥ सगर उवाच पितुश्च तेऽहं त्यागेन पुत्राणां निधनेन च ॥ अलाभेन तथा श्वस्य परितप्यामि पुत्रक ॥ ४७ ॥ तस्माद्दुःखाभिसंतमं यज्ञविघ्नाच्च मोहितं ॥ हयस्यानयनात्पौत्रनरकान्मांसमुद्धर ॥ ४८ ॥ अंशुमानेव मुक्तस्तु सगरेण महात्मना ॥ जगाम दुःखात्तं देशं यत्र वैदारिता मही ॥ ४९ ॥ स तु ते नैव मार्गेण समुद्रं प्रविवेश ह ॥ अपश्यच्च महात्मानं कपिलं तुरगंचतं ॥ ५० ॥ सदृष्ट्वा तेजसो राशिं पुराणमृषिसत्तमं ॥ प्रणम्य शिरसा भूमौ कार्यमस्मै न्यवेदयत् ॥ ५१ ॥ ततः प्रीतो महाराज कपिलोऽंशुमतो भवत् ॥ उवाच चैनं धर्मात्मा वरदोऽस्मीति भारत ॥ ५२ ॥ स वब्रेतुरगंतत्र प्रथमं यज्ञकारणात् ॥ द्वितीयं वरकं वब्रेपितृणां पावनेच्छया ॥ ५३ ॥ तमुवाच महातेजाः कपिलो मुनिपुंगवः ॥ ददानितव भद्रं ते यद्यत्प्रार्थयसे न घ ॥ ५४ ॥ त्वयि क्षमा च धर्मश्च सत्यं चापि प्रतिष्ठितं ॥ त्वया कृतार्थः सगरः पुत्रवांश्च त्वया पिता ॥ ५५ ॥ तव चैव प्रभावेन स्वर्गं यास्यंति सागराः ॥ पौत्रश्च ते त्रिपथगां त्रिदिवादानयिष्यति ॥ ५६ ॥ पावनार्थं सागराणां तोषयित्वा महेश्वरं ॥ हयं नयस्व भद्रं ते यज्ञियं नरपुंगव ॥ ५७ ॥ यज्ञः समाप्यतां तात सगरस्य महात्मनः ॥ अंशुमानेव मुक्तस्तु कपिलेन महात्मना ॥ ५८ ॥ आजगाम हयं गृह्य यज्ञवाटं महात्मनः ॥ सोभिवाद्य ततः पादौ सगरस्य महात्मनः ॥ ५९ ॥ मूर्ध्नि तेनाप्युपाघ्रातस्तस्मै सर्वं न्यवेदयत् ॥ यथा दृष्टं श्रुतं चापि सागराणां क्षयं तथा ॥ ६० ॥ तं चास्मै हयमाचष्ट यज्ञवाटमुपागतं ॥ तच्छ्रुत्वा सगरो राजापुत्रजंदुःखमत्यजत् ॥ ६१ ॥ अंशुमतं च संपूज्य समापयत तं क्रतुं ॥ समाप्त यज्ञः सगरो देवैः सर्वैः सभाजितः ॥ ६२ ॥ पुत्रत्वे कल्पयामास समुद्रं वरुणालयं ॥ प्रशास्य सुचिरं कालं राज्यं राजीवलोचनः ॥ ६३ ॥ पौत्रेभारं समावेश्य जगाम त्रिदिवं तदा ॥ अंशुमानपि धर्मात्मा महीं सागरमेखलां ॥ ६४ ॥ प्रशशास महाराज यथैवास्य पिता महः ॥ तस्य पुत्रः समभवद्दिलीपो नाम धर्मवित् ॥ ६५ ॥ तस्मै राज्यं समाधाय अंशुमानपि संस्थितः ॥ दिलीपस्तु ततः श्रुत्वा पितृणां निधनं महत् ॥ ६६ ॥